

Utbildningsdepartementet

dnr U2024/01380

Remiss av Statens skolverks redovisning av uppdrag om ett nationellt professionsprogram

Högskolan i Halmstad har beretts möjlighet att till Utbildningsdepartementet yttra sig angående Remiss av Statens skolverks redovisning av uppdrag om ett nationellt professionsprogram.

Yttrande

Högskolan i Halmstad kan se att det finns ett flertal positiva delar i framtagna redovisning av uppdraget om ett nationellt professionsprogram och stödjer den ambition som finns kring ett mer systematiskt och strukturerat system för meritering och kompetensutveckling. Nedan finns dessa delar redovisade i punktform.

- Det finns en framskriven och relevant koppling mellan meritering och tjänster, även om koppling till löneutveckling hade kunnat vara tydligare. Som Högskolan ser det är det bra att förslaget med meriteringsnivåer är kopplade till vidareutbildning på ett uppstyrt sätt, i motsats till förstelärarsystemet som hanterats olika i olika kommuner och skolor och inte varit likvärdigt. Det har också ibland upplevts som godtyckligt vem som fått förstelärartjänst och vad uppdragen har inneburit, vilket orsakat ett missnöje på vissa arbetsplatser och ibland osämja mellan kollegor. Ett meriteringssystem som är tydligt, transparent och kopplat till vidareutbildning kommer vara kommunicerbart och upplevas som både mer transparent och attraktivt för fler lärare.
- Förslaget att kalla meriteringsnivåerna 1,2 och 3 i stället för Erfaren, Meriterad och Särskilt meriterad är bra. Nivån Erfaren kan dock både bli otydlig och olycklig i förhållande till den som arbetat länge som lärare och är erfaren, men inte har nått nivån Erfaren på grund av ej läst vidareutbildning. Skolverkets förslag på beteckningar för nivåer underlättar dock kommunikationen och genom att styra upp hur förstelärare utses genom kopplingen till meriteringssystemet bör leda till större

likvärdighet och mindre subjektivitet. Således är tydliga kriterier i meriteringsnivåerna angelägna och viktiga. Rimligtvis bör styrningen av lärarnas kompetensutveckling och mer vägledning för huvudman leda till en mer likvärdighet och en högre kvalitetsförbättrad undervisning. Att meriteringsnivåerna också finns i registret tillsammans med behörigheter och information om vem som har legitimation låter som en förutsättning och helt rimligt.

- Högskolan ser det som mycket positivt att det utvecklas någon form av nationell likvärdighet avseende professionens meriteringsvägar. Det är vidare positivt att kompetensutvecklingen ger möjlighet till att utveckla den professionella kompetensen över längre tid i stället för kortare sporadiska insatser. Att kurserna för vidareutbildning efter examen kan handla om både bredd och djup öppnar för flera olika möjliga vägar som vi menar gör det mer attraktivt för lärare.
- NASP och arbetsgrupper är angeläget och relevant. Här bör man betona vikten av vilka som deltar i dessa sammanhang så att likvärdig representation och inflytande mellan akademi och professionen säkerställs.
- Högskolan ser det som mycket viktigt och angeläget att genom meriteringssystemet också knyta till möjligheter för medverkan i praktiktäna forskning. Den slags erfarenhet gör skillnad ute i verksamheten. Det är också ett betydelsefullt incitament för ett mindre lärosätes utveckling i arbetet med att få till stånd praktiktäna forskning tillsammans med skolhuvudmän och därigenom stärka bryggan mellan akademi och skolväsende.
- Intressant upplägg med forskningscirkeln.
- Det är bra att man lämnat att det ska vara kollegor eller rektorer som ska bedöma undervisningsskicklighet, men mer tveksamt om en kurs ”mäter” samma sak.

Högskolan i Halmstad vill även bidra med några angelägna frågor och kommentarer av mer kritisk och reflekterande karaktär till innehållet i redovisningen. Nedan finns dessa redovisade i punktform.

- Vad avser framskrivningen i underlaget kring praktiktäna forskning finns en betoning på ULF och Ifous. Vi menar att annan praktiktäna forskning ställs i periferin. Annan likvärdig praktiktäna forskning bör kunna identifieras och lyftas fram på motsvarande sätt. Det är angeläget att praktiktäna forskning ska kunna ge meriteringspoäng, men i rapporten förefaller man bortse från att det är en lång process att delta i forskningsprojekt, nå resultat, vara delaktig i att skriva artikel som är referegranska etc. Frågan är om det är denna typ av publikationer som bäst gynnar professionen. Kanske det snarare är populärvetenskapliga artiklar som behövs med kortare ledtider för publikation och resultatspridning.
- Vidare vill vi mena att övrig slags samverkan mellan professionen och akademien, exempelvis genom yrkesverksammas deltagande i lärarutbildning, bör lyftas fram mer och kunna vara meriterande på samma sätt som praktiktäna forskning. Ett område av större omfattning avseende samverkan är den VFU-organisation som knyter parterna

till gemensamma insatser. Exempelvis är handledarutbildning meriteringsgrundande men fortsatta insatser för progression för handledare att utveckla sitt praktiska yrkeskunnande genom exempelvis handledarträffar, lokala VFU-ledarträffar etc. bör också kunna ses som meriterande.

- En utmaning som är rimlig att anta kommer vara under uppsegling är hur det säkerställs att lärare får tid och möjlighet till kompetensutveckling och hur det prioriteras från huvudman och lokal skolledning. I hög utsträckning blir det arbetsgivaren som avgör vilka lärare som får möjlighet att meritera sig. Skolledarskapet är också i sig ytterst betydelsefullt och möjligheterna att stärka detta via satsningen är angeläget då rektorns roll många gånger är avgörande för verksamhetens utveckling. När det gäller rektorer – är det de själva som ska avgöra om de ska meritera sig?
- Hur kan kompetensutvecklingen planeras utifrån skolornas utmanande ekonomiska läge? När vardagen prioriterar sig själv för lärare – hur ska de mäkta med och vad innebär det för lärosäten som anordnar utbildningar när det sker störres svängningar i form av avhopp etc? Det behövs ett stabilt och långtgående system för hur denna satsning ska finansieras som kan fungera som stöd för såväl huvudman som akademien.
- Det framgår inte tydligt hur kvalitet ska säkerställas i den föreslagna VAK-kursen. Det är en stor skillnad på att ta utgångspunkt i faktiskt respektive återberättad undervisning.
- Kravet på att läraren ska ha arbetat i 6 år innan ansökan för meritering är en förutsättning och frågan är om det är tillräckligt?
- Yrkeslärare, modersmålslärare och i viss mån lärare med utländsk examen berörs inte i förslaget då det gäller meritering. I texten missas också att exempelvis många yrkeslärare inte ens har erforderlig gymnasiekompetens.
- En fråga reses också i anslutning till förskollärare och övergången till 10-årig grundskola. Det hjälper inte med meritering i läs-, skriv- och matematikutveckling om man inte blir behörig för undervisning i årskurs 1. Här verkar man ha gjort ett tankefel. Hur kommer det att bli för de förskolelärare som arbetar inom förskoleklass och som inte har samma grund som sina kollegor i år F-3?
- Endast behöriga lärare berörs men skolor med sämre tillgång på behöriga lärare eller lärare som inte hoppar på- vilka konsekvenser får det för enskilda skolors möjlighet att dra nytta av detta? Hur säkrar man upp?

Ärendehantering

Yttrandet har sammanställts av Mattias Nilsson, avdelningschef vid Akademin för lärande, humaniora och samhälle, LHS. I beredningen av yttrandet har representanter för lärarutbildningen samt akademins utbildningsledning ingått.

Detta yttrande har beslutats av rektor Susanna Öhman efter föredragning av handläggare Marie Lindholm.